

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε΄.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 13 του μην 1907

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 247

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Η «Αρρωστη Δούλα» συνεχίζεται.
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. Το δραμακί της εὐτυχίας.
ΝΙΚΟΣ ΠΟΡΙΩΓΗΣ. 'Ο έρωτόπληθος προσκυνητής του Σαζιέρου.
'Ο 'Ιταλιώτης και ο λόγος του Λάμπρου.
ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. 'Αληθινὸν περιμύθι.
ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ. Μία 'Αθηναϊκὴ ιστορία.
ΣΜΥΡΝΙΟΣ. 'Ο πόλεμος γιὰ τὴ γλῶσσα στὴ Σμύρνη.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Μ. 'Αδύχως.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—'Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΠΑΝΤΕΛΙΔΕΙΟΣ ΚΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ

Facit indignatio versum.... 'Ο θυμός έμπνέει τὸν ποιητὴ, μὰ ὁ θυμός μπορεί θεός νὰ γίνη καὶ τοῦ κριτικοῦ. Ζωηρό παραδειγμα τῆς ἀλήθειας αὐτῆς μὰς ἔδωκε τὴν περασμένη Κυριακὴ ὁ καθηγητὴς κ. Λάμπρος. Διέκασε τὴν κρίση τοῦ Παντελίδου διαγωνισμοῦ. Μὰς εἶπε τὴ γνώμη του γιὰ τὰ σταλμένα ἑρέτο· δραματικὰ ἔργα, γνώμη τριπλοσφραγιστή, νὰ ποῦμε· γιατί πίσω ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴ στέκονται καὶ οἱ δύο ἄλλοι ἐμύθετοι καὶ ἐμύθετοι τοῦ κ. Λάμπρου, οἱ κύριοι. Πολίτης καὶ Σακελλαρόπουλος, ποὺ θὰ υπογράψουν μαζί του τὴν έκθεση.

'Ο κ. Λάμπρος ποὺ συνήθιζε νὰ φορῇ χειρόχτια, κάθε φορὰ ποὺ μιλεῖ, τὴ φορᾷ τούτη ἀποφάσισε νὰ βγάλῃ τὰ χειρόχτια του, γιὰ νὰ ἔλινε τὰ χέρια του, καὶ νὰ μὴν ἀνέμπεδα νὰ μεταχειρίζεται τὸ βούνευρο. Πολὺ κόπο δι' χρειαζόταν βέβαια γιὰ νὰ χτυπηθοῦνε καὶ νὰ κατακυλιστοῦν ἔργα ἀναιμικά καὶ φόβια. 'Ομῶς μὲς' ἀπὸ τὴ χάυνη φυλὴ τῶν ἔργων τούτων πολλὰ ἔτυχε νὰ διαλαληθοῦν ἀπὸ κριτὲς ἀκαδημαϊκοὺς γιὰ ἔργα δυνατὰ καὶ ἑμορφα καὶ νὰ ἐγκωμιστοῦνε καὶ νὰ βραβευτοῦν. Καὶ χρειαζόταν πάντα κάποια ἀπόφαση γιὰ νὰ τὰ βάλῃ κανεὶς τέτοια ἀπορίσματα ἐκεῖ ποὺ πρέπει, μὰ γιὰ πάντα, ἀπὸ τὸ ὕψος μίας ἐπίσημης ἔδρας (τὰ λόγια τῶν ἐπίσημων ξέρουμε πως συχνὰ πικρὰ δὲν εἶναι καὶ τὰ πιὸ σημαντικὰ) καὶ χρειαζόταν τὸλμην κάπως γιὰ νὰ ξεστομίσῃ κανεὶς, ἑστέρα καὶ στρογγυλὰ, τὴ γνώμη του ἀπέναντι σὲ κάποια ζητήματα. Σὲ καιρὸ ποὺ μὲ τὴν ἐρώτησιν ἰδέα μπορεί νὰ σκουπίξῃς καὶ τὰ πιάτα σου, καὶ νὰ περιμένῃς γιὰ τοῦτο δαφνοστέφανο. Σὲ καιρὸ ποὺ κιντνεύεις, γιατί, ἴσα ἴσα, δουλεύεις μὲ ὅλη σου τὴν καρδιά, μὰ καὶ ὅλως διόλου ἀφίλαυτα καὶ ἀλογάριαστα, μὴ ἰδέα, νὰ περυσταθῇς δὲν ξέρω ποῖς ἐπιδότης πληρωμένος δὲν ξέρω ἀπὸ ποῖο ἑρῆξη, ἀνάμεσα στοὺς λογῆς ἀδιάντροπους συμφεροντολόγους καὶ στοὺς λογῆς βροντολόγους τιποτένιους!

'Ο κ. Λάμπρος μίλησε ὀρθῶς, γενναῖα, παστρικά, τσουχτερὰ. 'Ο λόγος του σχεδὸν ἀπ' τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος σατυρικός, καὶ μὲ τὸ κέντρὸ τῆς εἰρωνείας. Μάλιστα θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ πως ὁ τόνος τοῦ λόγου κάπως τραβοῦσε μπροστὰ πάρα πολὺ καὶ πως ὁ ρήτορας ξεχνούσε πως εἶτανε, βαλμένος ἀπὸ Πανεπιστήμιο, εἰσηγητὴς ἀκαδημαϊκοῦ διαγωνισμοῦ.

'Αδικοφορο. Δὲν εἶναι κανεὶς ὑποχρεωμένος νὰ ὑποφέρει ἀπερίοριστα ὑποαδήποτε σκληριὰ, καὶ μπορεί τὸ λουτρό νὰ μυλῶσῃ καὶ τὰ νεῦρα τῶν ἀπολλώνων μπελάδων ποὺ νομίζουν ἀπαράττητο χρέος τοὺς νὰ τρεφοδοτοῦνε κάθε χρονὴ ἀπαράβια τὰ πανεπιστημιακὰ διαγωνίσματα, στέλλοντας καὶ ἐκναττελνοντας, ἐπὶ γενεὴς γενεῶν, τὰ κίτριναμένα τοὺς ἀνορθόγραφα καὶ ἀπὸ ὅπου καὶ ἂν τάγγιζες κακογραμμένα τοὺς δεφτερικά. 'Οσοι ἀμαρτίες καὶ ἂν ἔχῃ φορτωθῇ στὴ ραχὴν τοῦ Πανεπιστημίου, δὲν ἔχουμε συμβόλαιον μὲ τοὺς δραματοπαραλωματῆδες, καὶ δὲν εἶναι ὑποχρεωμένο νὰ τοὺς περιμαζώνῃ ὅλους αὐτοὺς εἰρηνικά καὶ συγκαταβατικά στὸ σπιτικό του, καὶ κάποτε νὰ τοὺς θαμᾷ μάλιστα καὶ νὰ τοὺς δῇ διπλώματα Σοφοκλήδων, χωρὶς νὰ σκοῦξῃ καὶ μὴ φορὰ ἀμὰν γιὰ τὸ Θεό, χωρὶς ἐπὶ τέλος νὰ τοὺς παραδώτῃ στὸ κάρρο τοῦ ἐωθινοῦ κλουπιδάρου.

'Ο κ. Λάμπρος ἔδωκε νὰ καταλάβῃ ὁ κοσμάκης ἀνελυτικά καὶ παραδειγματικά καὶ ἐπιγραμματικά, τὰ πρόχειρα, τὰ δημοσιογραφικά, τὰ ἀνιστόρητα, τὰ ἀδασάνιστα, τὰ ἀταίριαστα, καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς μορφῆς, τὰ πιά καὶ τὰ παγερά καὶ τοῦ ὕψους καὶ τῆς γλώσσας τῶν πιὸ πολλῶν, μὲς' ἀπὸ τοὺς 40 δραματογράφους τοῦ φετινοῦ Παντελίδου, καὶ ὅλων τῶν τωρινῶν καὶ τῶν ἀλλοτινῶν πληγῶν τῶν ποιητικῶν μας διαγωνισμῶν. 'Αναγκάστηκε δὲ νὰ κρατήσῃ κάπως ξεχωριστὰ τὸ φραγελιὸ τοῦ ἀπάνου σὲ δύο εἰδῶν φαμπρικαδόρους· ἀπὸ αὐτοὺς ὑπερέβουν, καθὼς φαίνεται, σκληρότατα οὗτοι πανεπιστημιακοὶ διαγωνισμοί. Εἶναι οἱ ἀγιογδοῦτες τῆς πατριωτικῆς ἰδέας ἀπὸ τὴ μὴ μεριά, οἱ ἀγιογδοῦτες τῆς γλωσσικῆς ἰδέας ἀπὸ τὴν ἄλλη. Δὲν πιστεύουμε νὰ ἔχῃ ὁ κ. Λάμπρος πιὸ λίγο πατριωτισμὸ ἀπὸ τὴ βουργαροφάγα καὶ τὴν ἱμβροσπαράχτρα φυλὴ τῶν Τυρταίων καὶ τῶν Αἰσχύλων τοῦ Λαοσάνη καὶ τοῦ Παντελίδου. 'Ὡς πρὸς δὲ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα θὰ εἶτανε πολὺ παραξενὸ νὰ τόνε βροτίσῃ κανεὶς, τὸν προσεχτικώτατο καὶ ἀτιτικιστικώτατο καθαρολόγο ρήτορα καὶ συγγραφέα, ὅπαδὸ τῆς γλωσσικῆς ἰδέας, καθὼς ἐμεῖς τὴν ἐνοοῦμε. Καθε ἄλλο. Καὶ γι' αὐτὸ, ἴσα ἴσα, ὅσα τόνισε ὁ κ. εἰσηγητὴς γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τῶν καθαρμάτων τῆς μαλλιαροφαγίας, βραβευμένων καὶ μὴ), ἔχει κάπως ξεχωριστὴ σημασία, καὶ δείχνει

πως στοχάζονται οἱ σοβαροὶ καὶ μὲ συνείδηση ἄνθρωποι, ἐ.τ.κ. καὶ νὰ πιστεύουν γιὰ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας. «Τοὺς πλείστους—εἶπε ἀνάμεσα στ' ἄλλα ὁ κ. Λάμπρος,—τῶν ἐπιχειρούντων νὰ κερδοσκοπήσωσι προχείρως ἐπὶ τοῦ φανατισμοῦ τῶν ἐχθρῶν τῆς δημόδους γλώσσας δὲν δύνανται νὰ ἀνυψώσωσιν ὑπὲρ τοῦ χαμαλὸν ἔδαφος, ἐφ' οὗ χαμαιδατεῖ ἡ περὶ αὐτῶν διάνοια, οὔτε ὁ μανδύας τοῦ 'Εθνισμοῦ ὃν κομικῶς περιβάλλονται μὴ αἰσχυρόμενοι· καὶ δι' αὐτῆς τῆς προτύχου συκοφαντίας περὶ ἐξαγορᾶς διὰ ξένων χρημάτων νὰ κατακερυνδοῦσι τοὺς φίλους τῆς δημόδους, οὔτε ἡ δῆθεν καθαρεύουσα ἡ ἀρχαίζουσα αὐτῶν γλῶσσα, ἣν γράφουσι σχολαστικῶς καὶ σοφοῖς. Διὰ τοῦτους δὲ τοὺς λόγους τὰ πλείστα τῶν τοιούτων κατασκευασμάτων, ἀντὶ νὰ κινήσωσι τὸν γέλωτα, προκαλοῦσι μόνον τὸν οἶκτον πρὸς τοὺς γράφοντάς» (1).

'Ὡς ἐδῶ, μπορεί νὰ ποῦμε, εἶναι τὸ κρητικὸ μέρος τοῦ λόγου τοῦ κ. Λάμπρου καὶ τῆς κριτικῆς τοῦ φετινοῦ Παντελίδου. Δυὸ λόγια ἄκόμα καὶ γιὰ τὸ θετικὸ μέρος τῆς χαρακτηριστικῆς αὐτῆς ἱστορίας. 'Ἰσα μὲ τώρα, γιὰ νὰ βραβεύτῃς σὲ δραματικούς διαγωνισμοὺς ὁ κανόνας ὁ γενικώτατος εἶτανε νὰ παρουσιαστῇς μὲ ἱαμβοὺς δωδεκασύλλαβο, μὲ καθαρεύουσα, μὲ καθάρση ψευταριστοτελική, καὶ μὲ ὅλα τὰ παρεπόμενα τὰ γεννημένα ἀπὸ τὴν τριάδα τούτη τὴ δημιουργική. Καὶ νὰ ποῦ ἡ κριτικὴ τοῦ φετινοῦ Παντελίδου βραβεύει ἓνα δράμα ποὺ δὲν εἶναι γραμμένο οὔτε μὲ ἱαμβοὺς, οὔτε μὲ καθαρεύουσα, οὔτε μὲ τὴ λεγόμενη καθάρση. Στὸ δράμ' αὐτὸ ἡ κριτικὴ δὲν ἔδωκε τὸ χιλιόδραχμο βραβεῖο, μήτε τὸ στέφανο τῆς δάφνης. Μὰ τοῦ ἔδωκε κάτι, ἰδεολογικώτερο, μὰ, κατὰ τὴ γνώμη μας, καὶ πολυτιμώτερο. Τὸ παῖνεσε κατὰ τρόπο ποὺ ἔλαβε νὰ ζηλέψουν καὶ πολλοὶ βραβευμένοι Λαοσάνη καὶ ἄλλοι. Τὸ κήρυξε ἀπολύτως ἀνώτερο ἀπὸ τὰ ἄλλα, τοῦ ἀναγνώρισε πλοῦτο λυγρὸ, βαθύ αἰσθημα, δύναμη ποιητικὴ, τί ἄλλο θέλετε; Καὶ τοῦ ἔδωκε, καθὼς πολὺ ἔξυπνα σημείωσε ὁ κ. Λάμπρος, τὸν πλατωνικὸ στέφανο ποὺ ἔδωκε τοῦ Ποιητῆ ὁ μέγας συγνεφοχτίστης τῆς ἀλλοιότητος, καὶ ὅς τὸν ἔδωξε τὸν ποιητὴ. Τέτοιο δῶξίμο, καὶ ἀπὸ μέρος τοῦ Πλάτωνα, καὶ ἀπὸ μέρος τῶν κριτῶν τοῦ Παντελίδου, εἶναι γιὰ νὰ περηφανευτῇ ὁ διωγμένος. Τὸ «Ἐφημερώνει», τὸ ἔργο ποὺ ἔτσι ξεχωρίστηκε, φαίνεται

(1) 'Ας μοῦ συχωρεθῇ μὴ ὑποστηρίξω. 'Ο κ. Λάμπρος λέει πως «τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ὑπὸ τὰς διαφόρους αἰτίας φέρεται ἡδυνάτο ἴσως νὰ γίνη θέμα κωμωδίας». Βέβαια. Καὶ κάθε κατάσταση τῆς ψυχῆς, κάθε τῆς ζωῆς περίστασις, κάθε κοινωνικὸ πρόβλημα—ἀπὸ τὴν δραματικὴν τοὺς—νομίζω πως ὑπορῶν ἔξωχιστα νὰ δώσουν ἀφορμὴ σὲ κωμωδία ἢ σὲ τραγῳδίαν. 'Ὅσο γιὰ τὴν ἐλθουμένην, μὰς φαίνεται ἓνα νόστιμο κίπευ καπνὸ καὶ ἔξυπνο χωράτι, ἐπὶ νου σ' ἓνα ἰνόντο θέμα.

ται έργο νέου πάντα ποιητή, που θάβρη, βέβαια, ά-γάλια άγάλια και με τον καιρό, να στυλώση πλα-τύτερους κόσμους σε στερεώτερα θέμελα, νέου ποιη-τή που την ψυχή του θα μας τή σαρκώση σε μια γλώσσα πιο σπουδασμένη. Μά το σημαντικώτατο και το πρώτο πρώτο, τούτο είναι· να είσαι ποιητής. Ύστερα έρχονται τάλλα. Το χάρισμα τούτο το κατάλαβαν οι κριτές και το σεβαστήκαν· πράμα που πολύ συχνά δι συμβαίνει στον τόπο μας, και είναι κάτι πολύ σπάνιο σε ποιητικούς διαγωνισμούς. Πρέ-πει να πάμε μισό αιώνα πίσω, στην εποχή που πήρε τα πρωτεία στο Ράλλειο ή «Κορίννα και ο Πίνδα-ρος» του Τερτσέτη, (στέν καιρό που ρητώς άπαγο-ρεύονταν να βραβεύονται ποιήματα γραμμένα σε δη-μοτική γλώσσα!) για νάβουμε γεγονός άνάλογό.

Το δράμα, βέβαια, είναι έργο για τή σκηνή. Μά, βεβαιότερα, και πιο πολύ, το δράμα είναι ποιή-μα. Ο συγγραφέας του «Ήμερών» φρόντισε να ντύση το έργο του με τήν πορφύρα τής Ποίησης. Μας φτάνει αυτό. Όλα τάλλα έρχονται παρακά-του. Άν είναι ήθικό, άν είναι άνήθικο, άς τά συζη-τήσουν οι ήθικολόγοι και οι φιλόσοφοι. Η τέχνη έ-χει τή δική της ήθική.

Κάποιος από τους δικούς μας έγραφ' εδώ και κάμποσους μήνες: «Άν είτανε γραφτό, γλήγορα ή άργά, να ξαναθίση σ' έμάς εδώ δραματική τέχνη ά-ξια,—και κάποια σημάδια εδώ και λίγα χρόνια μας λένε πως δέν πρέπει να πελπιζώμαστε,—οι άν-τιπρόσωποι τής Τέχνης αὐτῆς, και οι πιο πρωτότυ-ποι και οι άγνότεροι ακόμα τής ρωμαϊκής ψυχῆς αντίπαλοι, θα είναι περισσότερο του Ίψεν άπόγονοι, όσο δι θα είναι, βέβαια, του Βερναρδάκη ή του Ραγ-καβῆ». Μπορούμε να προσθέσουμε σε τούτα ότι τα σημάδια αυτά κάποιου ζωντανεμού τής εδώ και λί-γο καιρό άζωντανεύτης δραματικής τέχνης στον τό-πο μας δένονται συνταιριαστά με το περπάτημα και με τήν προκοπή τής γλωσσικής Ίδέας. Γιατί, κα-θώς είπε κάποι και ο μεγάλος μας Δάσκαλος, «Γλώσ-σα και Τέχνη ένα κάνουν».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΤΟΥ ΙΔΑ : «Μαρτύρων και Ήρώων αίμα...» Δρ. 2.

ΤΗΣ κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ : «Άπό τον κόσμο του σαλονιού και οι δυο θάνατοι» Δρ. 3. Πουλιδούνται στα γραφεία του «Νουμά».

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΗΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Με τήν πληγή της έπαθε ή καημένη άρκετά. Είχε τέτοια χάλια το νεφρί της, όταν τῆς το βγά-λανε, που άδύνατο στάθηκε να τραθήξουνε όλο το σώπιο του το κρέας και για τούτο έμπυαζε πάντα στά βάθια ο ούρητήρας. Τis έφτά του Χριστού ο Κουφές είπε, άντIs σουληνάρι να δοκιμάση στήν πληγή, για να κλείση γληγορώτερα, ένα στρογγυ-λωμένο φιτίλι: από γκαζα. Βιάστηκε, φαίνεται, και δέν πέτυχε διόλου. Η πληγή τίνανε όζω το φιτίλι και μαζεψε ξανά. Ένα μονάχα κατώρθωσε ο κ. Άρτός, να διαλεξη δηλαδή πιο ψιλό σουληνάρι, για νάφήση τήν πληγή να στενέψη και πράματις στίναψε από τις δώδεκα του Γενάρη. Του κάκου ό-μως προσπαθήσε να τή στεγνώση τήν πλένανε κάθε μέρα με όξυγονωμένο νερό· δέν έβγαине προκοπή σαν

* Η άρχή του στο 228 φύλλο.

ΣΑΙΕΠΗΡΟΥ

Ο ΕΡΩΤΟΠΑΘΟΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ

1.

Το άρνέσαι;—έάν ματιώνε σου ή ούράνια ρητορεία,
Που ένάντια της αντίλογος στον κόσμο δέν κρατεί,
Μου έσυρε τήν καρδιά σ' αυτή τή μαύρη έπιτομία!—
Μά όρκοι που λύθησαν για σέ δι δέχονται ποιή.
Έγώ γυναίκα γέλασα, και διαταγμός δι μένει.
Πώς, άφου έσύ 'σαι θεία, δέν έφταιξα σε σέ;
Γήϊνος είταν ο όρκος μου, ούράνια έσύ έρωμένη,
Χάρη άν μου δώσης, σβήσανε τα κρίματ' από έμέ.
Ο όρκος μου είτανε μια πνοή, κ' ένας άχνός ή πνοή είναι.
Μά σύ, λαμπρή ήλιε που σκορπῃς το φέγγος σου στη γη,
Τόν άχνόν όρκο σεράγγιζες, κ' έντός σου ο όρκος είναι.
Αν έσβησε, δέν έδωκα έγώ τήν άφορμή.
Κι άν έχω δώσει,—ποιός τρελός τόσο δι θάχη κρίση,
Να πάρη έναν παράδεισο, τον όρκο του άν πατήση;

2.

Η ώραία Κυθέρεια σιμά καθήμενη σε ρέμμα,
Με το δροσάχλωρο Άδωνη, το νιό τον ναυαγάρη,
Να ξελογιάση κοίταζε τήγόρι με το βλέμμα,
Που ή ρήγισσα τῆς μορφῆς ρίχνει με τόσο χάρη.
Παραμυθάνια του έλεγε, ταύτιό του να γλυκάνη.
Σημάδια άγάπης του έδειχνε, τα μάτια του να έλκύση.
Για να του αρπάξη τήν καρδιά, έδω κ' έκει τον πιάσει,
Με χάδια τόσο απαλά κ' ή άγνότη θύμαρτήση!
Μά πIs γιατί από τάγουρα τα χρόνια έλειπε ή γνώση,
ΠIs στο σκοπό της τον κρυφό δέν του άρεσε να στρέξη,
Στο δόλωμα ο μαργιόλος νιός δι θέληος νάπλώση,
Παρά σε κάθε έρωτική πεσορολούσε λέξη.
Τότε σιμά του άνάπεσεν ή ρήγισσα ή γλυκειά,
Κι αὐτός σηκώθη κ' έφυγε—άχ! τρελή, τί χωριτιά!

3.

Γι' άγάπη σου άν ψευτόρμισα, πως να όρκιστώ σ' αυτή;
Στην όμορφιά σου άν μ' όρκιζες, ο όρκος μου θα κρατούσε
Σ' έμέ άπιστος, σ' έσύ πιστός· μα έκείνοι οι στοχασμοί
Αρύ είταν για μέ, και λυγαριά για σένα και λυγούσε.
Κάθε της κλίση άφήνοντας, βιβλιο κάνει ή σπουδή
Τα μάτια σου, όπου οι χάρες ζούν, όσες ή τέχνη όρίζει.
Τή γνώση άν έχη πόθο της, σε είδε και τῆς άρκεί.
Σοφή 'ναι ή γλώσσα που για σε τον έλαινο τονίζει,
Ψυχή άσοφη, που άτάραχη θα δι τήν όμορφιά σου!
Και τδχω έγώ καμάρι μου, που τή δοξολογώ:
Του Δία το άσπραπέβροντο ματιά σου και λαλιά σου,
Που είναι (σα λάμψη άσθμωτο) τραγούδι, φως γλυκό.
Μά, ώ! μη θυμώσης του έρωτα, ή ούρανία σου στα μάλλι,
Αν τούθραου το εγκώμιο με γλώσσα γήϊνη ψάλλη.

4.

Ο ήλιος τολόδροσο πρωί δέν είχε άποστεγνώσει,
Στη φράχτη πριν ζυγώσουνε τα βώδια ήσκιο ζητώντας,

Και να! ή Κυθέρεια που έρωτας τήν είχε περιζώσει,
Έσκησε για τον Άδωνη καρτέρι λαταρώντας
Κάτω από λυγαριά χλωρή, σιμά στα νερά νερά,
Νερά όπου ο νιός τήν άγα του για να δροσίση έρχεται.
Έκαιγε ή μέρα, με είχε αυτή λαβρα μέσ' στην καρδιά
Πότε να δι το νιό που έκεί συχνά—πυκνά—φωφόταν.
Σάφνου ήρθε, και τή χλαίνα του σαν πέταξε τάγορι,
Στην πράσινη άκροποταμιά γυμνό πήγε κ' έστάθη.
Ο ήλιος με μάτι υπέροχον τήν οίκουμένη έδώρει,
Μά έχι ως ή ρήγισσα το νιό άπ' τῆς καρδιάς το βάθη.
Τή βλέπει αὐτός και ρίχνεται βουτιά μέσ' στο νερό.
Κι αὐτή: κ' Ω Δία, δέν είτανε ρέμμα ναμαι κ' έγώ;

5.

Η άγάπη μου άν εν' όμορφη, πιο μορφα γνώμη άλλαζει.
Σαν περιστέρι ταπεινή, με ψευτέρα κι άπιστη καρδιά.
Κι από γυαλί πιο διάφανη, με είναι γυαλί και οπάζει,
Κι από νεφρί απαλότερη, με σίδερο μέσ' στη σκουριά:
Κρίνο χλωμό, με χρομάτα δαμάσκα άραιόμνη.
Στα κάλλι και στην Προδοσία γυναίκα δέν τῆς βγαίνει.

Πόσες φορές τα χείλη της στα χείλη μου κέλλουσε,
Μ' όρκους άγάπης άδολης αλλάζοντας κάθε φίλ!
Για να μ' άρέση, τί ψευτιές συχνά μ' άνοστορούσε,
Τρέμοντες τήν άγάπη μου, δειλιώντας μῆν τή στερεθή!
Μά σ' όλη της άνάμεσα τήν άνακη όμίλια,
Όρκοι, πίστη και δάνευα, τα πάντα είταν άσέτα.

Καιόταν μ' έρωτα καθός τάχυρο άνάβει με φωτιά,
Κ' έντες τον έρωτα έσβηνε σαν τάχυρο πῶχει καή.
Τόν έρωτα έπλαθε, κ' έντες στο έργο της έδινε κλεισιτιά,
«Ζήσε!» στον έρωτα έλεγε, κ' έσφατε πάλε σε άλλαγή.
Έρωτεμένη; άκόλαστη;—τί να είταν άπορά:
Ανάξια στο καλλίτερο, άπραγη και στα δυό!

Μετάφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

ΑΛΗΘΙΝΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ο,τι γράψη του άνθρώπου ή μοίρα, κανένα χέρι
δέν μπορεί να το σβύση. Έτσι τόγραψε και τῆς
Μυρτούλας ή μοίρα, ποτές να μῆ γελάσουν τα χεί-
λη της. Πάντα φαρμάκια να ποτίζεται και σε βρύ-
σες πάντα να τρέχουν τα μάτια της.

Η Μυρτούλα είταν κορίτσι από τα καλλίτερα
του χωριού μας, κι από τις πρώτες μου φιλενάδες.
Μαζί μεγαλώσαμε· μια ήλικία είχαμε· πάντα, μι-
κρές σαν είμαστε, μαζί παίζαμε· στο σκυλειό μαζί
πηγαίναμε, κ' ι σε μια τάξη πάντα βρισκόμαστε.

Μεγαλώσαμε, και ποτές δέν ξεχωρίζαμε. Πότες
κείνη στο δικό μας, πότες έγώ στο δικό τους περ-
νούσαμε. Άδερφάδες σωστές. Δέν μπορώ να πω πως

κοιμισμένη και δι δούλεθε. Θελήσανε να τήν ζυγνή-
σουνε, να τήν κεντήσουνε με διαφορους τρόπους· τήν
παρασκεβή, τρεις του Φλεβάρη, τῆς κάμανε σταλα-
ξίες από νιτρικό άργυρο, με κάνουλα ιδιαίτερη από
άλλουμινιο· τις έννα, ζύσιμο από μέσα τῆς πληγῆς
με το άβλακομήλι· τις δεκαξη και τις είκοσιπέντε,
ιδίο με τήν ίδια τήν κάνουλα· τις είκοσι έφτά, πά-
λε νιτρικό άργυρο. Άνέβαινε ή θερμοκρασία και τί-
ποτις άλλο δέν κερδίζανε. Με τή θερμοκρασία, πό-
λυνε κάθε φορά και το έμπυο, άχαμνέ πράμα και
σημάδι κακό στα καταντία του νεφριού της. Μαλι-
στα, τις έφτά του Φλεβάρη, στο σουληνάρι τῆς
πληγῆς έπηξε κομμάτι αίμα και τῆς πόνεσε φοβερά.
Το θερμόμετρο έλεγε το βραδι 38°1. Πιο δυσκολό-
πιαστη λοιπόν έμοιαζε ή πληγή, πιο άχάριστη· κι
όσο δι σφαλινούσε, αδύνατιζε το παιδί· πρόδεθε πιο
έφκολα κ' ή πνελονεφρία.

Έπαθε ακόμη κάτι πολύ δυσάρεστο ή Κατι-
νούλα, το πιο δυσάρεστο, ίσως και το σημαντικώ-
τερο άπ' όλα έκείνα που συνεβήκανε στους τρεις μῆ-
νες. Τήν πέμτη, δώδεκα του Γενάρη, άφου ζέτασε
τα καθέκαστα, δήλωσε ο κ. Άρτός πως θα φύτρω-
σε καινούριο χταπόδι στην εύρήθρα· τόκαψε, γλήγο-
ρα και πιδέξια, τή δεφτέρα δεκαξη· τις είκοσι τίς-

σερεις τρίτη πρωί, ξαναήθε και τῆς έβγαλε κα-
ποιο άπομεινάρι του χταποδιού που δέν μπόρεσε να
το ξεβρίζωση άλακαίρο τήν πρώτη φορά. Μά πήγε
ο κόπος χαμένος. Έξῃ μέρες κατόπι, βγαίνοντας
από το μαθημά του τῆς Σορμπόννας, αναγκάστηκε
ο Άντρέας να τῆς αγοράση, σ' ένα γνωστό ειδικό
μαγαζί, μια ψεύτικη τσέπη από καουτσούκι, να τή
φορή άπάνω της όλημερίς. Άργότερα κατάλαβε τί
τρομερή σημασία που τήν είχανε οι τέσσερις προη-
γούμενες μερομηνίες για τήν Κατινούλα· ως τα τό-
τες ή άκρατεία είτανε παροδική και διασκοπούμι-
νη· άξαφνα έγινε άδικη και χρειάστηκε να σε-
πιστή ή Άντρέας, γιατί μήτε στα Νοσοκομεία δέν
υπάρχουνε, κάμποσα κατάλληλα μέσα για να κοι-
μάται ήσυχά τή νύχτα ή βασανισμένη, γιατί το
σκακι καουτσούκι δι φελξ τή νύχτα.

Ο Άντρέας τάβλεπε άρτά· έβλεπε τον κατή-
γορο που έπαιρνε ή άβώστια. Με κάθε βήμα, με
κάθε σπρωξιά προς τα κάτω, άντIs να κατρακυλή-
ση στους βόθρους, έκανε πάντα και πάντα ένα σφόρ-
τσο δυνατό· λές και μεγάλανε μέσα του τήν ενέρ-
γεια ή δυστυχία. Γεωμετρική ενέργεια, κανονική,
καθός τον ξέρουμε και σύμφωνα με το φυσικό του.
Τχχτοποίησε άμέσως άλλως τή ζωή του. Από τις